

Dokument na rokovanie

A9-0342/2023

6.11.2023

SPRÁVA

o tvorbe pracovných miest: spravodlivá transformácia a spoločensky prospešné investovanie
(2022/2170(INI))

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajkyňa: Sara Matthieu

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	27
STANOVISKO VÝBORU PRE REGIONÁLNY ROZVOJ	28
INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE	34
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	35

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o tvorbe pracovných miest: spravodlivá transformácia a spoločensky prospešné investovanie (2022/2170(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa zabezpečenia spravodlivého prechodu na klimatickú neutralitu¹,
- so zreteľom na dohodu prijatú 12. decembra 2015 na 21. konferencii zmluvných strán Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy (COP) v Paríži (Parížska dohoda),
- so zreteľom na usmernenia Medzinárodnej organizácie práce pre spravodlivú transformáciu na environmentálne udržateľné hospodárstva a spoločnosti pre všetkých, ktoré boli prijaté v roku 2015,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode [COM(2019)0640],
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 14. júla 2021 s názvom Fit for 55: plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na ceste ku klimatickej neutralite [COM(2021)0550],
- so zreteľom na vyhlásenie zo 4. novembra 2021 s názvom Podpora podmienok pre spravodlivú medzinárodnú transformáciu prijaté na konferencii COP26 v Glasgowe,
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 23. februára 2022 o dôstojnej práci na celom svete v záujme globálnej spravodlivej transformácie a udržateľnej obnovy [COM(2022)0066],
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 4. marca 2021 s názvom Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv [COM(2021)0102],
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu²,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti³,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1057 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európsky sociálny fond plus (ESF+) a zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1296/2013⁴,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/691

¹ Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 35.

² Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1.

³ Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17.

⁴ Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 21.

z 28. apríla 2021 o Európskom fonde na prispôsobenie sa globalizácii na pomoc pracovníkom, ktorí prišli o zamestnanie (EGF), ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1309/2013⁵,

- so zreteľom na Európsky modernizačný fond stanovený vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) 2020/1001 z 9. júla 2020, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokiaľ ide o prevádzku modernizačného fondu na podporu investícií na modernizáciu energetických systémov a zlepšenie energetickej efektívnosti určitých členských štátov⁶,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. septembra 2020 s názvom Celoúijné posúdenie národných energetických a klimatických plánov – Stimulácia zelenej transformácie a podpora hospodárskej obnovy vďaka integrovanému energetickému a klimatickému plánovaniu [COM(2020)0564],
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 17. januára 2023 s názvom Využitie talentov v regiónoch Európy [COM(2023)0032],
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 1. júla 2020 s názvom Európsky program v oblasti zručností pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť [COM(2020)0274],
- so zreteľom na oznámenie Komisie z 5. mája 2021 s názvom Aktualizácia novej priemyselnej stratégie na rok 2020: budovanie silnejšieho jednotného trhu pre obnovu Európy [COM(2021) 0350],
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby⁷,
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 24. novembra 2020 týkajúce sa odborného vzdelávania a prípravy (OVP) pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť⁸,
- so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/955 z 10. mája 2023, ktorým sa zriaďuje Sociálno-klimatický fond a mení nariadenie (EÚ) 2021/1060⁹,
- so zreteľom na odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť¹⁰,
- so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov z 25. mája 2023 s názvom Nulová dlhodobá nezamestnanosť: miestne a regionálne hľadisko,
- so zreteľom na odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych

⁵ Ú. v. EÚ L 153, 3.5.2021, s. 48.

⁶ Ú. v. EÚ L 221, 10.7.2020, s. 107.

⁷ Ú. v. EÚ C 387, 15.11.2019, s. 1.

⁸ Ú. v. EÚ C 417, 2.12.2020, s. 1.

⁹ Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1.

¹⁰ Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 10.

vzdelávacích účtov¹¹,

- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2013 s odporúčaniami Komisie o informovaní pracovníkov a konzultáciách s nimi, predvídaní a riadení reštrukturalizácie¹²,
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 12. júna 2023 týkajúce sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 6. júla 2022 o akčnom pláne EÚ pre sociálne hospodárstvo¹³,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 1. júna 2023 o posilnení sociálneho dialógu¹⁴,
- so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. decembra 2020 o silnej sociálnej Európe pre spravodlivé transformácie¹⁵,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 15. marca 2023 o európskom semestri pre koordináciu hospodárskych politík: priority v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí na rok 2023¹⁶,
- so zreteľom na návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 13. júna 2023 o transparentnosti a integrite činností poskytovania environmentálnych, sociálnych a správnych ratingov (ratingov ESG) [COM(2023)0314],
- so zreteľom na odporúčanie Rady z 9. októbra 2023 týkajúce sa vypracovania rámcových podmienok sociálneho hospodárstva,
- so zreteľom na návrh zo 16. marca 2023 na prijatie nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zriadení rámca opatrení na posilnenie európskeho ekosystému výroby výrobkov emisne neutrálnych technológií (akt o emisne neutrálnom priemysle) [COM(2023)0161],
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES¹⁷ (smernica o verejnom obstarávaní),
- so zreteľom na rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/936 z 10. mája 2023 o Európskom roku zručností¹⁸,
- so zreteľom na oznámenie Komisie zo 16. marca 2023 s názvom Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030, [COM(2023)0168],

¹¹ Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 26.

¹² Ú. v. EÚ C 440, 30.12.2015, s. 23.

¹³ Ú. v. EÚ C 47, 7.2.2023, s. 171.

¹⁴ Prijaté texty, P9_TA(2023)0218.

¹⁵ Ú. v. EÚ C 445, 29.10.2012, s. 75.

¹⁶ Prijaté texty, P9_TA(2023)0079.

¹⁷ Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65.

¹⁸ Ú. v. EÚ L 125, 11.5.2023, s. 1.

- so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na stanovisko Výboru pre regionálny rozvoj,
 - so zreteľom na správu Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci (A9-0342/2023),
- A. keďže dobre riadená a dostatočne podporovaná zelená transformácia výrazne rozšíri hospodárske činnosti súvisiace s energiou z obnoviteľných zdrojov, energetickou efektívnosťou a obehovým hospodárstvom a zároveň zmení iné hospodárske činnosti a ich potenciál pre udržateľný rast; keďže zelenou transformáciou vzniknú 2 milióny nových pracovných miest v EÚ v krátkodobom až strednodobom horizonte a ďalších 10 miliónov v priebehu transformácie¹⁹; keďže pri každej investícii vo výške 1 milión EUR do energetickej obnovy budov sa v priemere očakáva vytvorenie 18 pracovných miest v EÚ²⁰; keďže podľa štúdií by obehové hospodárstvo mohlo len v EÚ prispieť k vytvoreniu približne 700 000 pracovných miest do roku 2030²¹; keďže opätovné používanie je obehová činnosť náročná na pracovnú silu; keďže sa odhaduje, že sociálne podniky pôsobiace v oblasti opätovného použitia vytvoria približne 70 pracovných miest na 1000 ton zozbieraných materiálov²²;
- B. keďže sú potrebné naliehavé opatrenia na zmiernenie vplyvu zmeny klímy na životné prostredie, hospodárstvo, zamestnanosť, blahobyt a zdravie na pracovisku vo všetkých odvetviach; keďže pri zmene klímy hrozí zvýšená neistota pracovných miest, neistá práca a zdravotné riziká pre pracovníkov, najmä v poľnohospodárstve, potravinárstve a v odvetví ubytovacích a stravovacích služieb²³; keďže sa uznáva význam riešenia sociálnych vplyvov zmeny klímy, ale osobitné politické opatrenia sa ešte len majú vykonať;
- C. keďže je dôležité využívať technológie, ako je umelá inteligencia, ale bez nadhodnotenia ich prínosu a vytvárania nerealistických očakávaní;
- D. keďže spoločné vymedzenie pojmov „zelené hospodárstvo“ a „zelené pracovné miesta“ spolu s presnými metodikami na posúdenie jeho veľkosti, miery rastu a súvisiacej zamestnanosti majú zásadný význam pre účinné predvídanie a riadenie zmien a zároveň zabezpečujú cielené plánovanie, vykonávanie a hodnotenie politiky; keďže spoločné vymedzenie by poskytlo jasnosť a súdržnosť a zodpovedným orgánom by umožnilo zhromažďovať veľmi potrebné informácie na boj proti nedostatku údajov z monitorovania a hodnotenia, čo vytvára zložité prostredie na navrhovanie konkrétnych a cielených politických odporúčaní; keďže Medzinárodná organizácia práce (MOP)

¹⁹ Európska nadácia pre klímu, Perspektívy európskej zelenej obnovy po pandémie COVID-19 – súhrnná správa, apríl 2021.

²⁰ Renovate Europe, Obnova budov: začiatok obnovy EÚ, s. 3, k dispozícii na adrese: https://www.renovate-europe.eu/wp-content/uploads/2020/06/BPIE-Research-Layout_FINALPDF_08.06.pdf.

²¹ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits#:~:text=Moving%20towards%20a%20more%20circular,different%20sectors%20of%20the%20economy.>

²² Brífing organizácie RREUSE s názvom Vytváranie pracovných miest v sektore opätovného použitia: prehľad údajov o sociálnych podnikoch, k dispozícii na adrese: <https://www.rreuse.org/wp-content/uploads/04-2021-job-creation-briefing.pdf>.

²³ Správa Európskej environmentálnej agentúry č. 6/2020 s názvom Monitorovanie a hodnotenie vnútroštátnych adaptačných politík počas celého cyklu tvorby politiky.

definuje „zelené pracovné miesta“ ako dôstojné zamestnanie v zelených hospodárskych odvetviach, v ktorých sa vyrába tovar alebo služby prospešné pre životné prostredie, alebo na medziodvetvových pozíciách prispievajúcich k výrobným procesom šetrným k životnému prostrediu; keďže pracovné miesta a činnosti v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a starostlivosti vrátane starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti sú kľúčové pri podpore zvyšku hospodárstva na jeho ekologizačnej ceste; keďže tieto pracovné miesta sú nevyhnutné aj vzhľadom na nové zdravotné hrozby súvisiace so zmenou klímy a znečistením²⁴;

- E. keďže spravodlivá transformácia by mala zabezpečiť sociálne začlenenie a umožniť a využiť obrovský potenciál na vytváranie kvalitných pracovných miest pre všetky úrovne zručností, bojovať proti diskriminácii na pracovisku, zabezpečiť dôstojné pracovné podmienky a zvýšiť pracovné normy vo všetkých odvetviach; keďže politiky spravodlivej transformácie by sa mali v prvom rade zameriavať na najviac postihnuté komunity a najzraniteľnejšie skupiny; keďže spravodlivá transformácia by sa mala začleniť prierezovým prístupom do právnych predpisov a politík EÚ a členských štátov, pričom sa zabezpečí zahrnutie mladých a starších pracovníkov, žien, osôb so zdravotným postihnutím a pracovníkov zo znevýhodnených regiónov a sociálno-ekonomického prostredia; keďže podľa MOP spravodlivá transformácia znamená ekologizáciu hospodárstva spôsobom, ktorý je čo najspravodlivejší a najinkluzívnejší pre každého dotknutého, pričom sa vytvoria dôstojné pracovné príležitosti a na nikoho sa nezabudne²⁵; keďže pre Komisiu je Mechanizmus spravodlivej transformácie kľúčovým nástrojom na zabezpečenie toho, aby prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo prebiehal spravodlivým spôsobom, pričom sa na nikoho nezabudne, a aby bol prínosom okrem iného pre ľudí a občanov, ktorí sú v súvislosti s transformáciou najviac zraniteľní²⁶;
- F. keďže holistická a ambiciózna politická reakcia na úrovni EÚ je nevyhnutná na maximalizáciu potenciálu transformácie v oblasti zamestnanosti a na zabránenie zvýšenej nezamestnanosti; keďže spravodlivá transformácia závisí od zavedenia politík pre environmentálne udržateľný rozvoj a hospodárstva v kombinácii s účinnými opatreniami na odstránenie chudoby a zabezpečenie dôstojnej práce pre všetkých; keďže politika zamestnanosti a sociálna politika v rámci spravodlivej transformácie by sa mali zamerať na opatrenia na zachovanie, ochranu, obnovu a udržateľné riadenie prírodných ekosystémov a zároveň na riešenie spoločenských a hospodárskych výziev prostredníctvom opatrení na zabezpečenie blahobytu ľudí, odolnosti ekosystémov a prínosov pre biodiverzitu²⁷;

²⁴ Európska únia, Mechanizmus spravodlivej transformácie: aby sa na nikoho nezabudlo, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_sk.

²⁵ MOP, Zelené pracovné miesta, často kladené otázky o spravodlivej transformácii: https://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_824102/lang--en/index.htm.

²⁶ Európska únia, Mechanizmus spravodlivej transformácie: aby sa na nikoho nezabudlo, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_sk.

²⁷ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *The vital role of nature-based solutions in a nature positive economy (Zásadná úloha riešení inšpirovaných prírodou v hospodárstve, ktoré je ohľaduplné k prírode)*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022, k dispozícii na adrese: <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/85aeb571-c69c-11ec-b6f4->

- G. keďže v rôznych členských štátoch sa na miestnej úrovni objavili inovatívne iniciatívy priameho zamestnávania, ako napríklad „Territoires zéro chômeur de longue durée“ vo Francúzsku a v Belgicku, „Territori a disoccupazione zero“ v Taliansku, „Job Guarantee“ v Rakúsku, „Basisbaan“ v Holandsku a „Solidarity Basic Income“ v Nemecku; keďže miestne pracovné miesta vytvorené v rámci týchto iniciatív sú často súčasťou odvetvia sociálneho hospodárstva a realizujú projekty zamerané na neuspokojené sociálne a environmentálne potreby spoločnosti uprednostňovaním starostlivosti a zelených služieb;
- H. keďže v Akčnom pláne na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv sa predpokladá, že do roku 2030 by malo byť zamestnaných aspoň 78 % obyvateľstva vo veku 20 až 64 rokov a najmenej 60 % všetkých dospelých by sa malo každoročne zúčastňovať na odbornej príprave;
- I. keďže je potrebných viac stimulov pre verejné obstarávanie a investície do inkluzívnej miestnej zamestnanosti a účinné obehové riešenia v odvetviach opätovného použitia, opráv a recyklácie, a to aj prostredníctvom opatrení na budovanie kapacít pre verejných obstarávateľov s cieľom uľahčiť prístup sociálnych podnikov pôsobiacich v obehovom hospodárstve k príležitostiam verejného obstarávania; keďže posilnenie kapacity verejnej správy na všetkých úrovniach je kľúčové pre účinné čerpanie finančných prostriedkov EÚ a účinné vykonávanie právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy a prináša významný potenciál tvorby pracovných miest;
- J. keďže vo väčšine odvetví, v ktorých sa očakáva, že sa pri transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo objavia pracovné príležitosti, naďalej dominujú muži²⁸; keďže nedostatok pracovnej sily prevláda najmä v odvetviach s nízkou kvalitou pracovných miest a v odvetviach s rodovou segregáciou²⁹; keďže rodovo segregované trhy práce odrážajú systematické rodové rozdiely v prístupe k príslušnému vzdelávaniu a odbornej príprave a rodové stereotypy v zamestnaní, ktoré sa musia riešiť čo najskôr, aby sa tento trend zvrátil³⁰;
- K. keďže pri prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo sa musí zabezpečiť prosperita pracovníkov a spoločností; keďže prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo bude mať vplyv na pracovníkov a spoločnosti, pričom sa očakáva prepúšťanie niektorých pracovníkov a prepracovanie celých regiónov a odvetví závislých od fosílnych palív do roku 2050; keďže pracovníci budú potrebovať odbornú prípravu, nové pracovné príležitosti a možno sa budú musieť premiestniť; keďže vysoko znečisťujúce odvetvia a

01aa75ed71a1 a MOP, Program OSN pre životné prostredie a Medzinárodná únia na ochranu prírody, *Decent Work in Nature-Based Solutions (Dôstojná práca v riešeníach blízkyh prírode)*, 2022, k dispozícii na adrese: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_863035.pdf.

²⁸ Culot, M. a Wiese, K., *Reimagining work for a fair transition (Nová predstava práce pre spravodlivú transformáciu)*, Európsky úrad pre životné prostredie, Brusel, 2022, k dispozícii na adrese: <https://eeb.org/library/reimagining-work-for-a-just-transition/>.

²⁹ Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok, *Nedostatok pracovnej sily v EÚ sa nevyrieši len zručnosťami: kľúčové je zlepšenie kvality pracovných miest*, k dispozícii na adrese: [https://www.eurofound.europa.eu/en/blog/2023/eu-lack-labour-wont-be-solved-skills-alone-improving-job-quality-](https://www.eurofound.europa.eu/en/blog/2023/eu-lack-labour-wont-be-solved-skills-alone-improving-job-quality-key#:~:text=An%20analysis%20of%20data%20from,and%20unsocial%20working%20hours%2C%20among)

key#:~:text=An%20analysis%20of%20data%20from,and%20unsocial%20working%20hours%2C%20among.

³⁰ Vedecké centrum EÚ, *Rodové rozdiely vo vzdelávaní a zamestnanosti*, https://joint-research-centre.ec.europa.eu/scientific-activities-z/gender-gaps-education-and-employment_en.

činnosti budú podliehať významným štrukturálnym zmenám súvisiacim s ich ekologizáciou; keďže tieto odvetvia sú často sústredené na regionálnej a miestnej úrovni; keďže tento prechod bude mať preto veľký vplyv na obyvateľov týchto regiónov a na pracovné miesta vykonávané najmä pracovníkmi so strednou kvalifikáciou; keďže rozšírenie ekologických hospodárskych činností môže byť negatívne ovplyvnené, ak sa nebude primerane riešiť sociálno-ekonomický rozmer a nebudú dostatočne a riadne navrhnuté potrebné investície; keďže dôsledky zelenej transformácie sú nerovnomerne rozložené v Európskej únii a medzi jej územiami³¹;

- L. keďže pracovníkom a komunitám, ktoré sa už nachádzajú v zraniteľnej situácii, vrátane pracovníkov v neformálnom hospodárstve, hrozí vyššie riziko, že ich zdroj príjmu bude ovplyvnený transformáciou;
- M. keďže dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050 si bude vyžadovať dostatočné investície a predvídanie zmien a vhodné rámcové podmienky na podporu zmien postavenia na trhu práce vrátane potrebných procesov získavania zručností, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, ktoré ponúkajú prístup k pracovným miestam s primeraným odmeňovaním a dôstojnými pracovnými podmienkami, ako aj riešenie prekážok, ako je nedostatok zručností a nedostatok školiteľov a učiteľov; keďže osobitný dôraz na potreby a osobitosti znevýhodnených skupín a miestnych a regionálnych trhov práce, na ktoré má táto transformácia väčší vplyv, je rozhodujúci pre zabezpečenie toho, aby sa na nikoho nezabudlo; keďže podľa Európskeho strediska pre rozvoj odborného vzdelávania (CEDEFOP) nedostatok kvalifikovaných pracovníkov na navrhovanie opraviteľných a opätovne použiteľných výrobkov a technológií môže zväčšiť neochotu výrobcov začať s ich výrobou; keďže obehové hospodárstvo poskytuje príležitosť na oživenie výrobných odvetví prostredníctvom relokácie výroby a pomocou stratégií, ako je repasácia, renovácia a oprava; keďže na riešenie požiadaviek zeleného hospodárstva a pochopenie odvetvových a miestnych potrieb je nevyhnutné zamerať sa na informácie o zručnostiach; keďže politiky spravodlivej transformácie by mali zahŕňať úsilie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy na podporu znevýhodnených pracovníkov a komunít; keďže partnerstvá medzi súkromným sektorom, vzdelávacími inštitúciami a sociálnymi partnermi majú zásadný význam pre identifikáciu súčasných a budúcich potrieb v oblasti zručností, čo si vyžaduje zvýšené investície do odborného vzdelávania a zvyšovania úrovne zručností;
- N. keďže okrem zabezpečenia toho, aby dostatočný počet účastníkov trhu práce získal zručnosti potrebné pre hospodárstvo budúcnosti, ďalšia výzva spočíva v potrebe zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie pracovníkov, najmä s cieľom uspokojiť súčasne a vyvíjajúce sa potreby trhu práce; keďže to môže spôsobiť ťažkosti starším pracovníkom, a najmä pracovníkom s nízkou kvalifikáciou, pretože pre nich môže byť náročné zvýšiť úroveň svojich zručností a uchádzať sa o nové pracovné miesta; keďže existuje aj priestorová výzva v tom, že pracovné miesta v nízkouhlíkovom hospodárstve

³¹ Rodriguez-Pose, A. a Bartalucci, F., *Regional vulnerability to the green transition – Single Market Economics Papers (Regionálna zraniteľnosť zelenej transformácie – dokumentácia ekonomiky jednotného trhu)*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2023, https://www.google.lu/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiB8bSIweuBAxWdhv0HHQL1AmkQFnoECA8QAQ&url=https%3A%2F%2Fsingle-market-economy.ec.europa.eu%2Fdocument%2Fdownload%2F78a5cb8e-4834-4670-8a01-5f4d4706739e_en&usq=AOvVaw0EIJqo_5H3ZPI4oy5wJ6VX&opi=89978449.

sa môžu vytvárať na veľmi odlišných miestach ako tých, kde pracovné miesta zanikli, a preto je potrebné úsilie v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy prepojiť s politikou spravodlivej transformácie; keďže znevýhodnení pracovníci a komunity budú potrebovať cieleňú pomoc, aby sa zabezpečilo, že sa na nich nezabudne;

- O. keďže sú potrebné väčšie investície do odborného vzdelávania, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie; keďže zamestnávateľa najlepšie poznajú pracovnú silu, zručnosti a kompetencie, ktoré potrebujú; keďže je dôležité zosúladiť tieto potreby s ambíciami ľudí a posilniť rast Európy;
- P. keďže kvalifikovaná pracovná sila, ktorá je v súlade s požiadavkami trhu práce, prispieva k udržateľnému rastu, vedie k väčšej inovácii a zlepšuje konkurencieschopnosť podnikov;
- Q. keďže vzdelávanie alebo zlepšovanie určitých základných zručností bude mať pravdepodobne väčší význam pre zamestnateľnosť osoby než zručnosti a kompetencie, ktoré sú veľmi špecifické pre určité povolania alebo technológie; keďže kompetencie v oblasti gramotnosti a matematickej gramotnosti, ako aj v oblasti rozhodovania, tímovej práce a komunikácie sú rozhodujúce v tom, že ovplyvňujú schopnosť ľudí dobre fungovať v tímoch, čím sa zvyšuje ich prispôsobivosť a ich pracovná mobilita;
- R. keďže zelená a digitálna transformácia, technologické zmeny, transformácia dodávateľského reťazca a meniace sa očakávania spotrebiteľov vytvárajú dopyt po nových pracovných miestach a zručnostiach vo všetkých priemyselných odvetviach a regiónoch a otvárajú nové príležitosti pre pracovníkov, zamestnávateľov a hospodárstvo EÚ; keďže tieto pozitívne faktory sú oslabené rastúcim geoeconomickým napätím a vysokou infláciou, čo vedie ku kríze životných nákladov;
- S. keďže Európska komisia odhaduje nedostatok investícií do opatrení v oblasti klímy do roku 2030 na 520 miliárd EUR ročne³²; keďže na vykonávanie sociálnej politiky a politiky v oblasti klimatickej spravodlivosti budú potrebné ďalšie investície; keďže je potrebné lepšie analyzovať rozsah tohto nedostatku investícií s cieľom posilniť hospodárstvo EÚ; keďže na odstránenie tejto medzery sú potrebné verejné aj súkromné investície; keďže je potrebné vybudovať administratívne a technické kapacity rôznych zainteresovaných strán; keďže členské štáty stále čelia mnohým výzvam pri účinnom riadení fondov EÚ na miestnej úrovni;
- T. keďže mladí ľudia sú základom udržateľnej hospodárskej a sociálnej prosperity Európy a kľúčovou prioritou EÚ, ako sa potvrdzuje v európskej stratégii pre mládež a posilnenej záruke pre mladých ľudí, a preto si vyžadujú prioritné opatrenia na podporu, ochranu, usmernenie a začlenenie a zaslúžia si v plnej miere profitovať z nových pracovných príležitostí vytvorených prostredníctvom zelenej transformácie;
- U. keďže posilnenie demokracie na pracovisku má priaznivé dôsledky pre pracovníkov, spoločnosti a celé hospodárstvo a je kľúčom k úspešnej a spravodlivej transformácii; keďže spravodlivosť, inkluzívnosť a úspech zelenej transformácie by sa mali stanoviť v jej samotnom vymedzení prostredníctvom zmysluplnej účasti, poskytovania

³² Oznámenie Komisie z 2. marca 2022 s názvom Na ceste k zelenému, digitálnemu a odolnému hospodárstvu: náš európsky model rastu [COM(2022)0083].

informácií a konzultácií so všetkými pracovníkmi, odborovými zväzmi a zástupcami pracovníkov v každom regióne v Európe, pokiaľ ide o riadenie transformácie podnikov a sektorov a predvídanie a sociálne riadenie zmien na všetkých úrovniach; keďže zapojenie sociálnych partnerov do zelenej transformácie trhu práce je kľúčom k predvídanu zmien a zabezpečeniu primeraných politických reakcií; keďže v niektorých regiónoch bol oslabený odvetvový sociálny dialóg; keďže účasť sociálnych partnerov a rozsah pôsobnosti kolektívnych zmlúv by sa mali podporovať a posilňovať, najmä v nových a rozvíjajúcich sa odvetviach;

- V. keďže demografické zmeny, ako je starnutie obyvateľstva, si budú vyžadovať prijatie cielených stratégií s cieľom prispôbiť sa týmto zmenám, napríklad prostredníctvom prispôsobenia pracovísk;
- W. keďže právo na prácu je právom zakotveným v Charte základných práv Európskej únie;
- X. keďže je nevyhnutné doplniť finančnú výkonnosť spoločností a nasmerovať ich mimofinančné postupy smerom k udržateľnejším činnostiam a investíciám;

Zelené hospodárstvo a pracovné príležitosti pre trh práce

1. zdôrazňuje, že prechod na udržateľné, obnoviteľné a obehové hospodárstva a spoločnosti vytvára potenciál tvorby značného počtu nových pracovných miest a transformácie existujúcich pracovných miest na ekologické a udržateľné pracovné miesta vo väčšine odvetví; takisto berie na vedomie možné environmentálne, hospodárske a sociálne dôsledky, najmä pokiaľ ide o prehlbovanie existujúcich nerovností, ak transformácia nie je dobre predvídateľná, vedená a výrazne financovaná a ak ekologickým politikám chýbajú ustanovenia o klíme a sociálnej spravodlivosti; zdôrazňuje, že zelená dohoda zameraná na investície do prechodu na dekarbonizované, klimaticky neutrálne hospodárstvo by zároveň mala podporovať ľudí postihnutých transformáciou a investovať do nich, aby sa zabezpečilo, že sa na nikoho nezabudne; zdôrazňuje význam potrebných investícií a zjednodušených postupov, ako aj zapojenia malých a stredných podnikov (MSP);
2. domnieva sa, že fondy politiky súdržnosti EÚ zamerané na územnú, hospodársku a sociálnu súdržnosť majú zásadný význam pre podporu prechodu ku klimatickej neutralite a zároveň zaručujú kvalitné pracovné príležitosti v regiónoch, ako aj príležitosti na kvalifikáciu, rekvifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností pracovnej sily, aby sa na nikoho nezabudlo;
3. víta oznámenie Komisie s názvom Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030 s cieľom racionalizovať a zjednodušiť požiadavky na podávanie správ o 25 % pre každú z ekologických, digitálnych a hospodárskych tematických oblastí a predloženie návrhu Komisie na dosiahnutie tohto cieľa do jesene 2023; vyzýva Komisiu, aby urýchlene preukázala tento záväzok, čím sa zlepši konkurencieschopnosť všetkých podnikov v EÚ vrátane MSP a zlepšia sa základné podmienky pre sociálnu spravodlivosť a prosperitu; pripomína, že MSP sú základom našej sociálnej súdržnosti;
4. konštatuje, že potenciál tvorby pracovných miest zelenej transformácie súvisí aj s environmentálne a hospodársky udržateľnými činnosťami, ako je výroba obnoviteľnej energie, obnova obytných priestorov, oprava, opätovné použitie, doprava s nulovými

emisiami a ekologické poľnohospodárstvo, ktoré sú a najväčšou pravdepodobnosťou náročnejšie na pracovnú silu ako činnosti, ktoré nahrádzajú³³; zdôrazňuje, že okrem poskytovania pracovných miest sú tieto odvetvia kľúčom k zabezpečeniu toho, aby transformácia bola spravodlivá a prospešná pre všetkých; zdôrazňuje, že hoci prechod na udržateľnosť má zásadný význam, je nevyhnutné, aby si takéto pracovné miesta zachovali úplný súlad s európskym sociálnym a pracovným *acquis*;

5. zdôrazňuje význam spravodlivej transformácie, ktorej cieľom je zachovať a vytvoriť kvalitné pracovné miesta a zamestnanosť v Európe; konštatuje, že zelená transformácia má významný potenciál vytvárať kvalitné pracovné miesta na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktoré je ťažké presunúť do zahraničia a ktoré prispievajú k posilneniu európskej suverenity, odolnosti a konkurencieschopnosti. zdôrazňuje, že najlepším spôsobom, ako vytvoriť miestne pracovné miesta, ktoré nemožno presunúť do zahraničia, a znížiť emisie uhlíka spojené s prepravou tovaru, je investovať do výroby základného tovaru a služieb v Európskej únii; zdôrazňuje tiež, že zelená transformácia je príležitosťou na vybudovanie silnej európskej priemyselnej politiky; dodáva, že význam odolnosti a suverenity obzvlášť zvýraznila prebiehajúca ruská invázia a útočná vojna proti Ukrajine a jej vplyv na európske hospodárstvo;
6. vyzýva členské štáty, aby vypracovali regionálne stratégie na predchádzanie štrukturálnej nezamestnanosti a zhoršovaniu sociálnej súdržnosti, zabezpečili sociálnu ochranu a navrhli ambiciózne opatrenia na podporu reindustrializácie a predchádzanie deindustrializácii európskych regiónov prostredníctvom strategických investičných projektov a rozvojových plánov pre zraniteľné regióny, najmä vo vidieckych a odľahlých oblastiach; berie na vedomie pozitívny vplyv, ktorý by to mohlo mať na regióny a komunity postihnuté demografickými zmenami a úbytkom pracovnej sily; zdôrazňuje, že regióny EÚ by sa mali podporovať s cieľom udržať a prilákať ľudí prostredníctvom investícií do miestnej a regionálnej infraštruktúry a vzdelávania, odbornej prípravy a vzdelávania dospelých; v tejto súvislosti pripomína význam efektívneho a cieleného využívania fondov EÚ, najmä programov súdržnosti, ESF+, Fondu na spravodlivú transformáciu a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;
7. zdôrazňuje, že v dôsledku zvýšených investícií do obnovy budov a zníženej energetickej spotreby fosílnych palív na vykurovanie sa vytvorí 1,4 milióna dodatočných pracovných miest s nízkou a strednou kvalifikáciou, ako aj 450 000 vysokokvalifikovaných pracovných miest.
8. konštatuje, že veľká časť pracovníkov v poľnohospodárstve, najmä sezónni a migrujúci pracovníci, stále čelí náročným pracovným podmienkam a podmienkam bývania; zdôrazňuje, že je potrebné zabezpečiť, aby sa zelená transformácia stala pre agropotravinárskych pracovníkov v Európe príležitosťou na väčšiu ekologizáciu odvetvia a zároveň na boj proti diskriminácii na pracovisku a presadzovanie rodovej rovnosti a demokracie na pracovisku; konštatuje, že udržateľné poľnohospodárstvo podľa odhadov vytvorí o 20 % viac pracovných miest ako v súčasnosti, pretože udržateľné poľnohospodárske postupy, ako je mechanické odstraňovanie buriny, si

³³ Svetová banka, 'Green' growth, 'green' jobs and labor markets (Zelený rast, zelené pracovné miesta a trhy práce), k dispozícii na adrese: <https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/green-growth-green-jobs-and-labor-markets>.

vyžadujú dodatočnú pracovnú silu;

9. zdôrazňuje, že vytváranie dôstojných pracovných miest potrebných na realizáciu spravodlivej transformácie by sa mohlo uskutočniť prostredníctvom vykonávania iniciatív v oblasti priamej zamestnanosti založených na dopyte, ktoré sa už vyskúšali v rôznych členských štátoch na miestnej a regionálnej úrovni³⁴; pripomína, že tieto iniciatívy, ktorými sa uplatňuje právo na prácu, často riešia nezamestnanosť a zmenu klímy súčasne, a preto ponúkajú dvojaký prínos, keď vytvárajú pracovné miesta a zároveň poskytujú ľuďom kompetencie potrebné na preorientovanie hospodárstva EÚ na ekologickjší a udržateľnejší model; v tejto súvislosti víta podporu týchto experimentov zo strany Komisie v rámci iniciatívy ESF Sociálna inovácia+ s cieľom lepšie pochopiť ich fungovanie a efektívnosť, vymieňať si najlepšie postupy medzi členskými štátmi a šíriť a stimulovať vznik nových iniciatív v celej EÚ; vyzýva Komisiu, aby preskúmala uskutočniteľnosť európskej iniciatívy tohto typu ako základného kameňa účinnej a skutočne transformačnej politiky v oblasti klímy a zamestnanosti, ktorá bude riešiť environmentálne a sociálne výzvy a naliehavú potrebu, ktorej čelíme v boji proti zmene klímy a prispôbovaní našich miest a krajín, a ktorá bude podporovať zelenú a spravodlivú transformáciu pre všetkých;
10. víta prebiehajúcu prácu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a MOP na medzinárodnej úrovni v oblasti ekologizácie pracovných miest a zručností; vyzýva Komisiu, aby v spolupráci so sociálnymi partnermi vypracovala koncepčné usmernenia s cieľom stanoviť spoločné vymedzenie EÚ, pokiaľ ide o to, čo predstavuje kvalitné zelené pracovné miesto, okrem iného na základe jeho potenciálu ekologizácie hospodárstva a zlepšenia energetickej účinnosti, jeho prínosu k sociálnemu začleneniu a celoživotnému vzdelávaniu vrátane zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, zdraviu a blahobytu ľudí a dôstojným pracovným podmienkam; zdôrazňuje, že vytváranie pracovných miest v rámci zelenej transformácie si vyžaduje zber informácií a údajov na vytvorenie politík, ktoré náležite riešia sektorový rozvoj počas transformácie s cieľom zabezpečiť vytváranie kvalitných pracovných miest spolu s potrebnými úrovňami zručností; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné, aby Komisia a členské štáty stanovili spoločné ukazovatele na zlepšenie rozsahu a relevantnosti zberu údajov o vývoji v zelenom hospodárstve na úrovni Únie a na vnútroštátnej úrovni rozčlenených podľa odvetví s cieľom zabezpečiť informované politické výsledky;
11. zdôrazňuje, že je potrebné pomôcť spoločnostiam, najmä MSP, riešiť problém nedostatku zručností v EÚ a podporovať motiváciu na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností, čo ľuďom pomôže získať správne zručnosti pre kvalitné pracovné miesta;
12. vyzýva členské štáty, aby prijali cielené opatrenia na formalizáciu neformálnych a nevyhovujúcich pracovných miest v odvetviach súvisiacich so životným prostredím, ako je nakladanie s odpadom a recyklácia, s cieľom premeniť ich na dôstojné pracovné miesta;
13. poukazuje na regulačné zaťaženie zamestnávateľov v EÚ a jeho možný negatívny vplyv

³⁴ „Territoires zéro chômeur de longue durée“ vo Francúzsku a v Belgicku, „Territori a disoccupazione zero“ v Taliansku, „Job Guarantee“ v Rakúsku, „Basisbaan“ v Holandsku, „Solidarity Basic Income“ v Nemecku.

na konkurencieschopnosť, rast a vytváranie kvalitných pracovných miest v kontexte zelenej a digitálnej transformácie; naďalej podporuje zásadu rovnováhy záťaže a vyzýva Komisiu, aby vypracovala ambicióznejší program lepšej právnej regulácie, ktorý by mal viesť k zníženiu regulačného zaťaženia zamestnávateľov v EÚ;

Dôstojná práca pre spravodlivú transformáciu

14. zdôrazňuje, že transformácia musí byť prínosom pre súčasných pracovníkov, ktorí prechádzajú významnými zmenami vo svojich pracovných úlohách, ako aj prepusteným pracovníkom, ktorí prechádzajú na nové pracovné miesto, a to zabezpečením dôstojných pracovných podmienok pre všetkých; zdôrazňuje, že zelená transformácia trhu práce by mala ísť ruka v ruke s vzostupnou sociálnou konvergenciou smerom k lepším pracovným podmienkam, stabilnejším pracovným miestam a atraktívnym kariérnym dráham a kvalitným pracovným miestam vrátane silnejšieho kolektívneho vyjednávania, dôstojných miezd a dobrého fyzického a duševného zdravia, v neposlednom rade prostredníctvom ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci; v tejto súvislosti pripomína význam rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, skrátenia pracovného času a práva na odpojenie; zdôrazňuje, že je potrebné posilniť verejné služby zamestnanosti s cieľom poskytovať podporu a uľahčovať ľuďom zmenu zamestnania, a to okrem iného aj prostredníctvom prispôsobenej pomoci pri hľadaní zamestnania, vzdelávacích kurzov zameraných na zelené zručnosti a využívanie cieľených programov zamestnanosti na podporu príjemcov prostredníctvom odbornej prípravy na pracovisku, najmä tých zo znevýhodnených skupín; zdôrazňuje, že na to, aby EÚ dosiahla svoje ciele v rámci Európskej zelenej dohody a Európskeho piliera sociálnych práv, je potrebné komplexnejšie chápanie udržateľnosti, udržateľných pracovných miest a spravodlivej transformácie;
15. opakuje svoju výzvu, že projekty a príjemcovia finančných prostriedkov EÚ vrátane štátnej pomoci by mali zabezpečiť súlad s cieľmi verejnej politiky, najmä so sociálnymi a environmentálnymi požiadavkami, a musia dodržiavať všetky právne záväzky; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že verejná finančná podpora poskytovaná firmám bude podmienená tým, že finančné prostriedky sa použijú v prospech zamestnancov a prijímajúce podniky sa zdržia vyplácania bonusov manažmentu, vyplácania dividend alebo ponúknutia systémov spätného odkúpenia akcií, a to dovedy, kým dostávajú finančné prostriedky; zdôrazňuje, že verejné orgány by mali ísť príkladom a vo verejnom obstarávaní stanoviť silné sociálne kritériá; vyzýva Komisiu, aby zväzila revíziu smernice o verejnom obstarávaní s cieľom ďalej posilniť sociálnu doložku a zabezpečiť, aby prijímajúce podniky a subdodávatelia podporovali kolektívne vyjednanie a rešpektovali práva pracovníkov, pracovné miesta vysokej kvality, učňovskú prípravu vysokej kvality, odbornú prípravu a dôstojnú a jednotnú odmenu za prácu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že hoci v súčasnom rámci majú verejní obstarávatelia možnosť oceniť sociálne kritériá vo verejnom obstarávaní, polovica zadaných zákaziek bola v roku 2019 založená len na kritériu najnižšej ceny³⁵; do revízie smernice o verejnom obstarávaní vyzýva Komisiu, aby presadzovala sociálnu doložku v

³⁵ UNI Europa, *Vaše peniaze, ktoré máte v ústach: Why and how the EU needs to change its public spending policies to promote a social Europe (Podporte svoje slová skutkami: prečo a ako potrebuje EÚ zmeniť svoje politiky verejných výdavkov na podporu sociálnej Európy)*, UNI Europa Snapshot Report, 2021, k dispozícii na adrese: <https://www.uni-europa.org/wp-content/uploads/sites/3/2021/11/Public-procurement-December-2021-snapshot-report.pdf>.

existujúcej smernici EÚ o verejnom obstarávaní s cieľom zabezpečiť, že prijímajúce podniky budú dodržiavať všetky príslušné povinnosti v oblasti environmentálneho, sociálneho a pracovného práva stanovené právom Únie, vnútroštátnym právom alebo kolektívnou zmluvou alebo platnými ustanoveniami medzinárodného environmentálneho, sociálneho alebo pracovného práva vrátane dodržiavania slobody združovania, práva organizovať sa a kolektívneho vyjednávania;

16. berie na vedomie nedávne prijatie cielenej zmeny všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách³⁶ zo strany Komisie a jej potenciál ďalej uľahčiť, zjednodušiť a urýchliť podporu zelenej transformácie EÚ pri súčasnej ochrane rovnakých podmienok na jednotnom trhu;
17. vyzýva Komisiu, aby zaručila právo na zdravie a zdravé životné prostredie na úrovni EÚ, pretože toto právo má zásadný význam pre zabezpečenie uplatňovania väčšiny ďalších základných práv, ako sú potraviny, prístrešie a práca, a na dosiahnutie inkluzívnej transformácie; pripomína, že strategický rámec EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie 2021 – 2027 zdôrazňuje potrebu modernizovať pravidlá EÚ v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) v kontexte zelenej a digitálnej transformácie, pričom sa zohľadnia osobitné riziká v nových odvetviach, a riešiť nerovnakú zraniteľnosť a vystavenie rizikám vyplývajúcim zo zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia, ako je zvýšená teplota okolia, znečistenie ovzdušia a extrémne poveternostné javy; konštatuje, že viaceré odvetvia ovplyvnené zmenou klímy budú čeliť čoraz náročnejším pracovným podmienkam, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, najmä ak zahŕňajú prácu vonku a sú obzvlášť zraniteľné voči vlnám horúčav, ako je to v prípade pracovníkov v odvetviach poľnohospodárstva, stavebníctva a starostlivosti, pracovníkov vo verejných službách a najmä sezónnych a migrujúcich pracovníkov; požaduje realizáciu konkrétnych opatrení s prihliadnutím na vplyv zmeny klímy na pracovné podmienky, ako je úprava pracovného času;
18. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, že aspekty BOZP v nových odvetviach a meniacej sa zamestnanosti sa budú riešiť v príslušných európskych a vnútroštátnych legislatívnych rámcoch v oblasti BOZP po konzultácii so sociálnymi partnermi; v tejto súvislosti víta oznámenie Komisie v strategickom rámci EÚ pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci na roky 2021 – 2027³⁷, že preskúma smernicu 89/654/EHS³⁸ o pracoviskách, a vyzýva Komisiu, aby po konzultácii so sociálnymi partnermi navrhla rámec EÚ týkajúci sa maximálnych pracovných teplôt vrátane prerušenia, skrátenia alebo reorganizácie pracovného času a dlhších prestávok nad určitými teplotami, povinnosti zriadiť účinné vetracie systémy pre prácu v interiéri, povinných ochranných prostriedkov a kompenzácie za pracovný čas stratený v dôsledku extrémnych poveternostných javov, a to s podporou vnútroštátnych systémov

³⁶ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17 júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1).

³⁷ Oznámenie Komisie z 28. júna 2021 s názvom Strategický rámec EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie 2021 – 2027 – Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci v meniacom sa svete práce [COM(2021)0323].

³⁸ Smernica Rady 89/654/EHS z 30. novembra 1989 o minimálnych požiadavkách na ochranu zdravia a bezpečnosť na pracovisku (prvá samostatná smernica v zmysle článku 16 ods. 1 smernice 89/391/EHS) (Ú. v. ES L 393, 30.12.1989, s. 1).

sociálneho zabezpečenia; vyzýva členské štáty, aby ratifikovali a vykonávali základné dohovory MOP, Dohovor č. 155 o bezpečnosti a zdraví pracovníkov a o pracovnom prostredí z roku 1981, Dohovor č. 187 o podpornom rámci pre bezpečnosť a zdravie pri práci z roku 2006, ako aj Dohovor č. 184 o bezpečnosti a zdraví v poľnohospodárstve z roku 2001;

19. zdôrazňuje význam zapojenia mladých ľudí do plánovania transformácie vrátane tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy; vyzýva členské štáty, aby uľahčili prístup mladých ľudí ku kvalitným, plateným a inkluzívnym stážam a učňovskej príprave; opakuje, že Parlament opakovane odsúdil prax neplatených stáží ako formu vykorisťovania mladých pracovníkov a porušovania ich práv a vyzval na vytvorenie smernice na zabezpečenie spravodlivého odmeňovania stáží s cieľom zabrániť vykorisťovateľským praktikám³⁹; zdôrazňuje, že je dôležité venovať aj osobitnú pozornosť skúseným a starším pracovníkom v rámci politik rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, pretože títo pracovníci čelia osobitným výzvam vyplývajúcim zo zmien v neskorej fáze ich pracovnej kariéry; zdôrazňuje, že je dôležité zahrnúť osoby so zdravotným postihnutím, využiť ich zručnosti a znalosti a zabezpečiť, aby boli zastúpené na všetkých úrovniach politiky spravodlivej transformácie a navrhovania, plánovania, vykonávania, monitorovania a hodnotenia programov vo všetkých oblastiach politiky;
20. zdôrazňuje, že rodová rovnosť by mala byť neoddeliteľnou súčasťou stratégií zeleného hospodárstva a mala by sa uplatňovať v súvisiacich politických a legislatívnych opatreniach s cieľom posilniť spravodlivosť našich spoločností; domnieva sa, že je nevyhnutné zaručiť ženám rovnaké zaobchádzanie a rovnaký prístup k ekonomickým príležitostiam prostredníctvom prierezového prístupu, pričom treba venovať pozornosť tým najzraniteľnejším, ako sú ženy so zdravotným postihnutím, osamelé matky, ženy patriace k menšinám a migrantky; zdôrazňuje, že väčšina pracovníkov v odvetviach energetiky, mobility a poľnohospodárstva sú muži⁴⁰, čo znamená, že transformácia zameraná výlučne na najviac znečisťujúce odvetvia v konkrétnych regiónoch a bez politik rodovej rovnosti by bola prínosom najmä pre mužov a mohla by posilniť existujúcu rodovú segregáciu a nerovnosti; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa predchádzajúce rodové nerovnosti nezopakovali vo vznikajúcom zelenom hospodárstve, a aby umožnili ženám zúčastňovať sa na transformácii a využívať ju aj zvýšením ich účasti v odvetviach, v ktorých dominujú muži, a nabádali mužov, aby vstupovali do odvetví s prevažne ženskou pracovnou silou, ako je starostlivosť;

Zručnosti a kompetencie pre spravodlivú transformáciu, ktorá predvída zmenu a je nastavená do budúcnosti

21. zdôrazňuje potrebu výrazne investovať do ľudí a ponúkať kvalitné, inkluzívne a dotované vzdelávanie a odbornú prípravu v oblastiach súvisiacich s potrebami zručností a kompetencií, ktoré sú identifikované na trhoch práce a v odvetviach orientovaných na

³⁹ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 14. júna 2023 s odporúčaniami pre Komisiu o kvalitných stážach v Únii (Prijaté texty, P9_TA(2023)0239).

⁴⁰ Culot, M. a Wiese, K., *Reimagining work for a fair transition (Nová predstava práce pre spravodlivú transformáciu)*, Európsky úrad pre životné prostredie, Brusel, 2022, k dispozícii na adrese: <https://eeb.org/library/reimagining-work-for-a-just-transition/>.

budúcnosť podľa miestnych a regionálnych potrieb; ďalej zdôrazňuje, že je potrebné riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a nedostatok pracovných síl na trhu práce a zabezpečiť, aby bol trh práce pripravený na zelenú transformáciu, aby pracovníci mohli využívať príležitosti na nové zamestnanie alebo kariérny postup a aby programy odbornej prípravy a vzdelávania boli v súlade s potrebami planéty, hospodárstva a spoločnosti budúcnosti; pripomína, že odborná príprava a zručnosti sú kľúčové pre spravodlivú transformáciu a sú súčasťou vysokokvalitných pracovných miest s primeraným odmeňovaním na zabezpečenie dôstojnej životnej úrovne; dodáva, že početnejšie zručnosti vrátane tvrdých a mäkkých zručností, znalosti a kvalifikácie, či už získané vo formálnom, neformálnom alebo informálnom prostredí, otvárajú nové príležitosti a umožňujú jednotlivcom plne sa zapájať do trhu práce, spoločnosti a demokracie, využívať príležitosti zelenej transformácie a uplatňovať svoje práva;

22. víta Európsky rok zručností a príležitosti, ktoré poskytuje na podporu rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností, najmä v kontexte využívania príležitostí zelenej transformácie; víta skutočnosť, že cieľom návrhu Komisie o emisne neutrálnom priemysle, je zlepšiť zručnosti pre vytváranie kvalitných pracovných miest prostredníctvom európskych akadémií pre emisne neutrálny priemysel a uznávaním odbornej kvalifikácie; pripomína, že vytváranie kvalitných pracovných miest a vykonávanie stratégií na udržanie pracovných miest je najlepším spôsobom, ako prilákať kvalifikovanú pracovnú silu a povzbudiť zamestnávateľov, aby investovali do svojich pracovníkov; zdôrazňuje, že ťažkosti s náborm a nedostatok pracovných síl sa vyskytujú najmä v odvetviach s náročnými pracovnými podmienkami a nízkou kvalitou pracovných miest⁴¹; pripomína, že okrem odbornej prípravy a zručností, ktoré sú nevyhnutné pre spravodlivú transformáciu, má zásadný význam vytváranie kvalitných a dobre platených pracovných miest, ktoré zvyšujú kvalitu života;
23. pripomína ciele Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv, podľa ktorých by sa aspoň 60 % všetkých dospelých malo každoročne zúčastňovať na odbornej príprave; zdôrazňuje, že priemer EÚ je len na úrovni 45,5 %, pričom tí, ktorí najviac potrebujú odbornú prípravu, sú tí, ktorým zamestnávatelia poskytujú na takúto prípravu najmenej príležitostí⁴²; požaduje zavedenie vykonateľného a individuálneho práva na odborné vzdelávanie, odbornú prípravu zamestnancov a celoživotné vzdelávanie absolvované v pracovnom čase a bez nákladov pre zamestnanca, čo by sa malo odrážať vo relevantných politikách EÚ, vnútroštátnych politikách a kolektívnych zmluvách, ako aj v stratégiách podnikov na zmiernenie zmeny klímy a adaptáciu na ňu; vyzýva členské štáty, aby nadviazali dialóg so sociálnymi partnermi o opatreniach, ktoré umožnia zamestnancom účasť na platenom študijnom voľne s náležitým zohľadnením situácie MSP a mikropodnikov;
24. vyzýva členské štáty, aby zriadili individuálne vzdelávacie účty a sprievodný podporný rámec v súlade s odporúčaním Rady⁴³ s cieľom zvýšiť odbornú prípravu dospelých a

⁴¹ Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok, Opatrenia na riešenie nedostatku pracovných síl: poučenie pre budúcu politiku, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2023, k dispozícii na adrese: <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2023/measures-to-tackle-labour-shortages-lessons-for-future-policy>.

⁴² Európsky telefonický prieskum pracovných podmienok. 2021.

⁴³ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa individuálnych vzdelávacích účtov (Ú. v. EÚ C 243,

profesijný rozvoj; vyzdvihuje potenciál takýchto účtov v kontexte zelenej transformácie, pri ktorej by financovanie, uznávanie a prenosnosť takýchto nárokov na odbornú prípravu mohlo zvýšiť využívanie a pomáhať pri zlepšovaní zručností a rekvalifikácii ľudí v oblasti zelených zručností a kompetencií;

25. zdôrazňuje, že inštitúcie vzdelávania a odbornej prípravy musia zvýšiť relevantnosť svojej odbornej prípravy v súlade s potrebami konkurencieschopného trhu práce a pripraviť vzdelávajúce sa osoby, školiteľov a učiteľov s príslušnými znalosťami a zručnosťami na to, aby boli aktívnymi aktérmi zmeny pri spravodlivej transformácii na environmentálne udržateľné hospodárstva a spoločnosť pre všetkých;
26. zdôrazňuje, že OVP sa môže stať dôležitou hnacou silou pri transformácii na zelené hospodárstvo, a poukazuje na význam zvýšenia jeho atraktívnosti;
27. zdôrazňuje kľúčovú úlohu sociálnych partnerov prostredníctvom sociálneho dialógu, kolektívneho vyjednávania a spolupráce s tvorcami politík pri navrhovaní vnútroštátnych, odvetvových a podnikovo špecifických politík v oblasti zručností a kompetencií pre kvalitné pracovné stratégie a odbornú prípravu a pri prispievaní k nim; pripomína, že so sociálnymi partnermi by sa mali viesť konzultácie v rámci tripartitných diskusií o politikách rekvalifikácie, zvyšovania úrovne zručností, odborného vzdelávania a prípravy a celoživotného vzdelávania; nabáda sociálnych partnerov, aby sa zaoberali rekvalifikáciou a zvyšovaním úrovne zručností, najmä pokiaľ ide o zelené zručnosti, prostredníctvom sociálneho dialógu o politikách odbornej prípravy; vyzýva členské štáty, aby uznali celoživotné vzdelávanie ako individuálne právo pracovníkov v súlade s vnútroštátnym právom a praxou vrátane kolektívnych zmlúv; požaduje, aby takéto ustanovenia o vzdelávaní uľahčili nadobúdanie a posilňovanie prierezových kompetencií nad rámec zelených zručností špecifických pre jednotlivé odvetvia s cieľom uľahčiť prispôsobenie a prenos zručností a/alebo kompetencií z jedného odvetvia do druhého, čo vzdelávajúcim sa osobám umožní mobilnosť a prispôsobivosť v každej meniacej sa situácii na trhu práce aj mimo neho; zdôrazňuje význam základných a kognitívnych zručností a prípravy potrebných nástrojov na povzbudenie občanov, aby zväzili aj svoj osobný rozvoj a rast s týmito zručnosťami, ako je tvorivé myslenie, odolnosť, flexibilita a agilita; motivácia a sebauvedomenie; a zvedavosť a celoživotné vzdelávanie, s ohľadom na dôležitosť schopnosti pracovníkov prispôbiť sa narušeným pracoviskám, sebaučinnosti a spolupráce s ostatnými v tímoch; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili priaznivé prostredie pre bipartitný a tripartitný sociálny dialóg na všetkých úrovniach a aby systematicky, zmysluplne a včas zapojili sociálnych partnerov do navrhovania a vykonávania politík zamestnanosti a sociálnych politík týkajúcich sa zeleného hospodárstva v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa posilnenia sociálneho dialógu⁴⁴;
28. vyzýva členské štáty, aby do programov odbornej prípravy a vzdelávania, do podpory poskytovanej službami zamestnanosti a do aktívnych politík trhu práce začlenili prostredníctvom aktualizovaných učebných plánov od základnej úrovne udržateľný rozvoj a environmentálne kompetencie a prierezové zručnosti; požaduje urýchlené vykonávanie odporúčania Rady o vzdelávaní zameranom na environmentálnu

27.6.2022, s. 26).

⁴⁴ Odporúčanie Rady z 12. júna 2023 týkajúce sa posilnenia sociálneho dialógu v Európskej únii.

udržateľnosť⁴⁵; zdôrazňuje význam kvalitného profesijného poradenstva, ktoré jednotlivcov oboznamuje s odbornou prípravou zameranou na zelené pracovné miesta, ako aj s relevantnými kariérnymi príležitosťami a orientuje ich na ne; podčiarkuje kľúčovú úlohu učiteľov a školiteľov pri podpore správnych zručností a kompetencií pre mladšiu aj staršiu generáciu pracovníkov a primeranej rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností pre pracovníkov postihnutých zelenou transformáciou; zdôrazňuje potrebu kvalifikovaných pedagógov a školiteľov s cieľom riadne šíriť tieto učebné plány; v tejto súvislosti nabáda členské štáty, aby zabezpečili primeranú podporu a včasný profesijný rozvoj a odbornú prípravu pedagógov a školiteľov; pripomína význam spolupráce medzi inštitúciami vzdelávania a odbornej prípravy, podnikmi a sociálnymi partnermi s cieľom stanoviť zručnosti, kompetencie a výsledky, ktoré môžu byť prínosom pre profesijný rozvoj pracovníkov a zároveň riešiť požiadavky trhu práce;

29. zdôrazňuje potrebu investícií do rekvalifikácie, zvyšovania úrovne zručností a opätovného vzdelávania v rámci formálnych a neformálnych programov s cieľom budovať kompetencie pre silné sociálne inkluzívne zelené pracovné miesta; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby vypracovali komplexné vzdelávacie stratégie na vnútroštátnej a miestnej úrovni s cieľom pomôcť pracovníkom získať požadované zručnosti;
30. zdôrazňuje význam aktuálnych informácií o trhu práce a zručnostiach na profesijnej, odvetvovej a regionálnej úrovni s cieľom pomôcť pri identifikácii a predpovedaní príslušných potrieb v oblasti profesionálnych a prierezových zručností pre zelenú transformáciu; víta záväzok Komisie vymedziť taxonómiu zručností pre zelenú transformáciu v rámci programu EÚ v oblasti zručností a požaduje, aby bola vypracovaná čo najskôr;
31. zdôrazňuje, že odborná príprava by mala byť vysokokvalitná, ohodnotená pracovníkom, navrhnutá na základe konzultácií s odborovými zväzmi a zástupcami pracovníkov a mala by viesť k získaniu kvalifikácie, ktorá sa potvrdí prostredníctvom transparentných a jasných systémov uznávania a certifikácie, ktoré umožnia porovnateľnosť medzi členskými štátmi; vyzýva Úniu a členské štáty, aby podporovali a naďalej využívali nástroje na zvýšenie prenosu kvalifikácií vrátane kvalifikácií udelených mimo Únie a na potvrdzovanie a formálne uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ako je dlhodobá starostlivosť alebo dobrovoľníctvo; vyzýva aj na primerané odmeňovanie kvalifikácie a certifikovaných kompetencií; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vytvorili európsky ekosystém pre mikrocertifikáty v súlade s odporúčaním Rady⁴⁶ a zabezpečili ich prenosnosť v celej Európe s osobitným zameraním na zručnosti a kompetencie súvisiace so zeleným a obehovým hospodárstvom; je presvedčený, že mikrocertifikáty môžu dopĺňať iba úplnú kvalifikáciu a musia byť zabezpečené, akreditované a založené na štandardizovanom spôsobe dodania, postupe posudzovania a dĺžke trvania;
32. zdôrazňuje význam využívania prezenčných kurzov v triede a krátkych kurzov odbornej prípravy alebo modulov bez toho, aby sa podcenil potenciál online vzdelávania;

⁴⁵ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 o vzdelávaní zameranom na environmentálnu udržateľnosť.

⁴⁶ Odporúčanie Rady zo 16. júna 2022 týkajúce sa európskeho prístupu k mikrocertifikátom pre celoživotné vzdelávanie a zamestnateľnosť (Ú. v. EÚ C 243, 27.6.2022, s. 10).

Súdržnosť verejnej politiky s cieľom plne rozvinúť potenciál zelenej transformácie pre pracovné miesta

33. zdôrazňuje, že úplné vykonávanie právnych predpisov v oblasti životného prostredia je nevyhnutné na úplné využitie potenciálu spojeného so zeleným hospodárstvom, a teda aj na tvorbu pracovných miest; zdôrazňuje, že k právnym predpisom v oblasti životného prostredia, sociálnych vecí a zamestnanosti sa musí pristupovať holistickým spôsobom, aby sa zabezpečila spravodlivá transformácia;
34. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila dôsledné a komplexné posúdenia vplyvu všetkých navrhovaných právnych predpisov, pričom posúdi sociálno-ekonomický vplyv a náležite zohľadní pracovné miesta, zručnosti, kompetencie a pracovné podmienky v rôznych krajinách, regiónoch, odvetviach a podnikoch s cieľom poskytnúť potrebné znalosti na rozvoj primeraných sociálnych politík a opatrení, ako aj územných a odvetvových plánov spravodlivej transformácie prispôbených regionálnym podmienkam; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby na regionálnej úrovni a s dostatočnou mierou podrobnosti systematicky zmapovali vývoj na trhu práce spojený so zelenou transformáciou, ako sú kvalitné pracovné miesta a miera pokrytia kolektívnym vyjednávaním, existujúce zručnosti, demografické trendy a potreby v oblasti zručností na úrovni NUTS 3 s cieľom uľahčiť prechod zo zamestnania na pracovné miesta; zdôrazňuje, že cieľom tejto analýzy nie je znížiť ambície akéhokoľvek právneho predpisu v oblasti klímy, ale umožniť identifikovať potreby, čo sa týka profilov pracovných miest, a nevyhnutné zručnosti a kvalifikácie, na základe ktorých možno vypracovať plány odbornej prípravy, zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie, ako aj akéhokoľvek ďalšie opatrenia v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci; vyzýva Komisiu, aby zistenia tejto analýzy zohľadnila v rámci svojich odvetvových spôsobov transformácie;
35. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že členské štáty v spolupráci so sociálnymi partnermi identifikujú sociálne výzvy a príležitosti, ktoré sa očakávajú od transformácie na nulovú bilanciu, ako aj podrobné opatrenia a zdroje, ktoré budú potrebné na ich zvládnutie v ďalšej aktualizácii národných energetických a klimatických plánov; vyzýva Komisiu, aby po konzultácii so sociálnymi partnermi a na základe posúdenia vplyvu zväžila revíziu nariadenia o riadení energetickej únie⁴⁷ s cieľom systematicky zahrnúť ciele a opatrenia spravodlivej transformácie do národných energetických a klimatických plánov;
36. zdôrazňuje význam úzkeho zapojenia miestnych a regionálnych orgánov, sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti do zmien, pretože riešenie otázky spravodlivej transformácie si vyžaduje opatrenia na všetkých úrovniach – európskej, vnútroštátnej a miestnej – s účinnou koordináciou politik; v tejto súvislosti vyzýva na vytvorenie Európskeho strediska pre monitorovanie spravodlivej transformácie s cieľom poskytnúť odvetvovým sociálnym partnerom a miestnym a regionálnym orgánom priestor na reflexiu a výmenu poznatkov s cieľom riadiť zmeny, predchádzať možným konfliktom

⁴⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

a vytvárať závery a odporúčania pre rozhodovanie, ako aj monitorovať vykonávanie všetkých politík a opatrení súvisiacich s Európskou zelenou dohodou v oblasti zamestnanosti, kvalitných pracovných miest a pracovných podmienok;

37. opakuje svoje opakované výzvy⁴⁸ Komisii, aby v nadväznosti na svoje očakávané posúdenie vplyvu a po konzultácii so sociálnymi partnermi zaviedla novú rámcovú smernicu o predvídaní a riadení transformácie, ktorá zaručí včasné a účinné informovanie pracovníkov a odborových zväzov a konzultácie s nimi o plánoch a stratégiách spoločností s vplyvom na pracoviská v kontexte spravodlivej transformácie a s cieľom zachovať pracovné miesta a pracovné podmienky a zabrániť prepúšťaniu; zdôrazňuje, že smernica 2002/14/ES⁴⁹ o informovaní a poradách so zamestnancami v EÚ sa bude musieť zodpovedajúcim spôsobom aktualizovať s cieľom zahrnúť právo na informácie a konzultácie do plánov transformácie, ktoré vykonávajú spoločnosti v rámci svojich operácií; víta oznámenie Komisie o revízii smernice 2009/38/ES⁵⁰ s cieľom posilniť úlohy európskych zamestnaneckých rád v prípade transformácie veľkých podnikov; zdôrazňuje význam členských štátov pri podpore odvetvového sociálneho dialógu a kolektívneho vyjednávania, najmä v novovznikajúcich ekologických odvetviach, ako aj pri zabezpečovaní začlenenia malých a stredných podnikov vrátane podnikov sociálneho hospodárstva; zdôrazňuje, že smernica o minimálnej mzde⁵¹ je výbornou príležitosťou na posilnenie kolektívneho vyjednávania o stanovovaní miezd a prítomnosti sociálnych partnerov v rozvíjajúcich sa odvetviach;
38. vyzýva na prijatie plánov spravodlivej transformácie, o ktorých by mali rokovať sociálni partneri na odvetvovej a podnikovej úrovni, najmä tí, ktorých sa týka zelená transformácia, s náležitým zohľadnením situácie MSP a mikropodnikov; zdôrazňuje, že cieľom tohto procesu je zároveň chrániť záujmy podnikov z hľadiska konkurencieschopnosti a udržateľnosti, ako aj záujmy ich pracovníkov z hľadiska sociálnych, zamestnaneckých, zdravotných a pracovných podmienok; zdôrazňuje, že odborové zväzy a zástupcovia pracovníkov musia byť zapojení do všetkých fáz procesu transformácie; zdôrazňuje, že tieto plány by mali zabezpečiť, aby sa ciele Zelenej dohody premietali do činností a hodnotových reťazcov podnikov, a mali by sa v nich špecifikovať aj sprievodné sociálne opatrenia zamerané na podporu zamestnanosti a kvalitných pracovných miest vrátane riešenia strategických pracovných miest a plánovania zručností a súvisiacich politík v oblasti odbornej prípravy;
39. zdôrazňuje, že je potrebné preskúmanie správy hospodárskych záležitostí s cieľom

⁴⁸ Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2023 s odporúčaniami pre Komisiu o revízii smernice o európskej zamestnaneckej rade (Ú. v. EÚ C 267, 28.7.2023, s. 2); Uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. decembra 2021 o demokracii na pracovisku: európsky rámec pre práva zamestnancov na účasť a revízia smernice o európskej zamestnaneckej rade (Ú. v. EÚ C 251, 30.6.2022, s. 104); Uznesenie Európskeho parlamentu z 15. januára 2013 s odporúčaniami Komisii o informovaní pracovníkov a konzultáciách s nimi, predvídaní a riadení reštrukturalizácie (Ú. v. EÚ C 440, 30.12.2015, s. 23).

⁴⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/14/ES z 11. marca 2002 ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre informovanie a porady so zamestnancami v Európskom spoločenstve – Spoločné vyhlásenie Európskeho parlamentu, Rady a Komisie o zastúpení zamestnancov (Ú. v. ES L 80, 23.3.2002, s. 29).

⁵⁰ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/38/ES zo 6. mája 2009 o zriaďovaní európskej zamestnaneckej rady alebo postupu v podnikoch s významom na úrovni Spoločenstva a v skupinách podnikov s významom na úrovni Spoločenstva na účely informovania zamestnancov a porady s nimi (Ú. v. EÚ L 122, 16.5.2009, s. 28).

⁵¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2022, s. 33).

zabezpečiť, aby členské štáty mali dostatočnú flexibilitu na zaistenie ekologických a sociálnych investícií a reforiem v potrebnom rozsahu pri zabezpečení účinných, udržateľných a efektívnych verejných výdavkov na dosiahnutie spravodlivého prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo; trvá na tom, že sociálne a environmentálne politiky a ciele musia byť integrované rovnako ako hospodárske politiky a ciele v štruktúre správy hospodárskych záležitostí; zdôrazňuje, že je potrebné, aby bol rámec správy hospodárskych záležitostí v súlade so zásadami zahrnutými v pilieri sociálnych práv EÚ; zdôrazňuje, že ekologické a sociálne investície sú potrebné vo verejných službách a že správa hospodárskych záležitostí Únie by mala zohľadniť potrebu zdrojov a personálu v odvetviach vzdelávania, verejných službách zamestnanosti a iných miestnych, regionálnych a vnútroštátnych verejných správach, ktoré sú kľúčovými aktérmi spravodlivej a sociálnej zelenej transformácie; vyzýva Komisiu, aby vydala odporúčania pre jednotlivé krajiny, ktoré prispievajú k vytváraniu pracovných miest, vyššej zamestnanosti a menšej ekologickej stopy vrátane postupného rušenia kontraproduktívnych dotácií konkurujúcich ekologickým a sociálnym investíciám, ako aj posúdenia distribučných účinkov politik v oblasti klímy v rôznych príjmových skupinách s cieľom identifikovať politické opatrenia potrebné na riešenie týchto vplyvov; žiada, aby sa rámec sociálnej konvergenencie automaticky premietol do odporúčaní pre jednotlivé krajiny;

40. požaduje opätovné vyváženie daňového systému s cieľom uprednostniť zamestnanosť a zároveň zdaňovať iné zdroje príjmov vrátane tých, ktoré pochádzajú z vysoko znečisťujúcich činností, s cieľom zabezpečiť spoľahlivé systémy sociálnej ochrany, stimulovať vytváranie pracovných miest, znížiť nerovnosti a zabezpečiť dostatočný kapitál na investície; pripomína, že pracovníci, zraniteľné domácnosti a domácnosti strednej triedy by nemali neprimerane platiť náklady na transformáciu;
41. zdôrazňuje význam spoľahlivých vnútroštátnych systémov zabezpečenia a záchranných sietí ako doplnenia opatrení na tvorbu pracovných miest a zabezpečenie toho, aby sa na nikoho nezabudlo, vrátane primeranej podpory minimálneho príjmu, bez diskriminácie na základe veku, primeraných dávok v nezamestnanosti, primeranej ochrany minimálnych miezd a ďalších opatrení na primeranú podporu pracovníkov v odvetviach ovplyvnených transformáciou v kombinácii s opatreniami na vytváranie pracovných miest, aktívnymi opatreniami na integráciu do trhu práce a úsilím o rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností; zdôrazňuje, že sociálna ochrana musí byť primeraná a dostupná a musí zabezpečovať formálne a účinné pokrytie; zdôrazňuje význam systémov sociálnej ochrany, ktoré sa vzťahujú aj na samostatne zárobkovo činné osoby; vyjadruje poľutovanie nad tým, že doterajšie vykonávanie odporúčania Rady o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby⁵² bolo zmiešané, a vyzýva všetky členské štáty, aby odstránili existujúce nedostatky v prístupe k sociálnej ochrane, najmä so zreteľom na zelenú transformáciu; vyzýva Komisiu, aby posilnila európsky nástroj dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) s cieľom podporiť režimy skráteného pracovného času, príjmy pracovníkov a pracovníkov, ktorí by boli dočasne prepustení v súvislosti so zelenou transformáciou, a to aj s prihliadnutím na výsledok záverečnej hodnotiacej

⁵² Odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby (Ú. v. EÚ C 387, 15.11.2019, s. 1.).

správy⁵³ a vzhľadom na to, že nástroj SURE ušetril 40 miliónov pracovných miest⁵⁴; zdôrazňuje, že smernica EÚ o primeranom minimálnom príjme by mohla prispieť k cieľu znížiť chudobu vo všetkých členských štátoch do roku 2030 aspoň o polovicu a zabezpečiť integráciu osôb, ktoré nie sú prítomné na trhu práce, rešpektujúc osobitosti vnútroštátnych systémov sociálnej ochrany, zásady subsidiarity a právomoci členských štátov;

42. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby položili základy na rozvoj ekologických systémov sociálnej ochrany na vnútroštátnej úrovni s finančnou podporou EÚ s cieľom posilniť sociálnu odolnosť voči vplyvom zmeny klímy a zhoršovaniu životného prostredia riešením vedľajších účinkov ekologických politík na pracovné miesta a životné podmienky; upozorňuje, že dané systémy by mali zahŕňať tieto aspekty: a) sociálnu ochranu v oblasti zdravia u ľudí postihnutých udalosťami súvisiacimi so zmenou klímy; b) ochranu v nezamestnanosti doplnenú aktívnymi politikami zamestnanosti pre pracovníkov, ktorým sa skrátí pracovný čas alebo ktorí stratia prácu v dôsledku extrémnych klimatických podmienok alebo súvisiacich udalostí alebo ktorí sú prepustení v dôsledku zatvorenia uhlíkovo náročných priemyselných odvetví; c) programy verejných prác, ktoré poskytujú peňažnú alebo materiálnu podporu a prispievajú k obnove majetku a infraštruktúry a zároveň zvyšujú zručnosti a zamestnateľnosť pracovníkov; d) dávky sociálnej pomoci pre ľudí postihnutých klimatickými šokmi, ktoré podporujú ich príjem a potravinovú bezpečnosť; a e) systémy záruk zamestnanosti, ktoré vytvárajú nové príležitosti pre komunity, ktoré si už nemôžu zarábať na živobytie prostredníctvom svojich predchádzajúcich činností v dôsledku opatrení na ochranu životného prostredia;
43. konštatuje, že táto pomoc si vyžaduje značné výdavky zo strany verejných systémov sociálneho zabezpečenia a že vlády budú musieť masívne investovať; zdôrazňuje, že otázku pomoci postihnutým pracovníkom bude treba pravidelne monitorovať v kontexte národných správ a odporúčaní pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra a vykonávania odporúčania Rady o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby;
44. so znepokojením konštatuje, že záruka pre mladých ľudí zatiaľ v plnej miere nedosiahla svoje ciele, a žiada, aby sa posilnené opatrenia vrátane plného využitia príležitostí, ktoré poskytuje ESF+, na podporu zamestnanosti prostredníctvom aktívnych intervencií v záujme integrácie do trhu práce a vytvárania udržateľných nástupných pozícií, a že tieto opatrenia by sa nemali nahrádzať stážami;

Investovanie do tvorby udržateľných pracovných miest – úloha investícií

45. uznáva význam uľahčenia prístupu k financovaniu pre verejné a súkromné spoločnosti a organizácie, ktoré riešia sociálne, environmentálne a vzdelávacie potreby, s cieľom riešiť nedostatky v zručnostiach s výslovným očakávaním merateľnej sociálnej a environmentálnej návratnosti vrátane zamestnanosti a vytvárania kvalitných pracovných

⁵³ Správa Komisie z 2. júna 2023 s názvom Správa o dočasnej podpore na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) v dôsledku výskytu ochorenia COVID-19 podľa článku 14 nariadenia Rady (EÚ) 2020/672 – SURE po jeho ukončení: záverečná polročná správa [COM(2023)0291].

⁵⁴ Správa o stave Únie 2023, k dispozícii na adrese: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/2023-state-union-address-president-von-der-leyen-2023-09-13_en.

miest; pripomína úlohu, ktorú môžu zohrávať subjekty sociálneho hospodárstva pri vývoji udržateľných výrobkov a služieb, vytváraní pracovných miest, prevádzkovaní inkluzívnych obchodných modelov a podpore pracovníkov v záujme rozvoja zručností s cieľom prispôsobiť sa meniacemu sa trhu práce; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby presadzovali priaznivé prostredie a podporovali úlohu družstiev a sociálneho hospodárstva pri spravodlivej transformácii s cieľom vytvárať dôstojnú prácu, produktívne pracovné miesta a lepšie životné podmienky pre všetkých;

46. víta dôležitú úlohu, ktorú zohráva Európska únia pri poskytovaní spoločensky prospešného investovania, pričom Komisia je najväčším emitentom sociálnych dlhopisov na svete⁵⁵; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou jasnosťou pojmu „spoločensky prospešné investovanie“ na úrovni EÚ a nad súvisiacim rizikom environmentálne klamlivých tvrdení a nepravdivých tvrdení s cieľom vytvoriť dojem sociálnej angažovanosti; vyzýva Komisiu, aby pracovala na jasnom a harmonizovanom rámci spoločensky prospešného financovania na základe zásady zlučiteľnosti finančnej výkonnosti s ekologickou a sociálnou výkonnosťou;
47. zdôrazňuje potrebu kvalitných posúdení environmentálnych rizík a vplyvov podnikových postupov, ako aj spôsobu, akým spoločnosti riadia svoje sociálne povinnosti, a kvality a etiky správy a riadenia spoločností smerom k zodpovednejším a etickejším postupom založeným na transparentných a spoľahlivých informáciách; v tejto súvislosti víta nedávny návrh Komisie na nariadenie o transparentnosti a integrite činností poskytovania environmentálnych, sociálnych a správnych ratingov (ratingov ESG)⁵⁶;
48. zdôrazňuje kľúčovú úlohu a zodpovednosť súkromného aj verejného sektora pri smerovaní financovania do udržateľných investícií a umožňovaní transformácie na odolné, dekarbonizované a klimaticky neutrálne hospodárstvo; zdôrazňuje vplyvnú úlohu, ktorú môže v tejto súvislosti zohrávať Európska investičná banka, a vyzýva na pokračovanie silných investícií do opatrení v oblasti klímy a projektov environmentálnej udržateľnosti, ktoré majú hmatateľné sociálne prínosy;
49. vyzýva na urýchlené vytvorenie Fondu európskej suverenity s novopridelenými finančnými prostriedkami EÚ na mobilizáciu rozsiahlych investícií do ekologických technológií; zdôrazňuje pridanú hodnotu nového nástroja tohto typu na podporu fiškálne obmedzených členských štátov, ochranu súdržnosti a jednotného trhu pred rizikami spôsobenými nerovnakou dostupnosťou štátnej pomoci a na koordináciu priemyselnej politiky EÚ; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočnou ambíciou návrhu Komisie o platforme pre strategické technológie pre Európu, ktorá sa má v prvom rade financovať prerozdelením existujúcich finančných prostriedkov s malými novými finančnými prostriedkami EÚ; varuje, že nič nenaznačuje, že by sa v EÚ sprístupnili dostatočné finančné prostriedky na dosiahnutie cieľov do roku 2030⁵⁷; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila dostatočné ambície a nové zdroje zodpovedajúce rozsahu investícií

⁵⁵ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/eu-borrower-investor-relations/funding-instruments_en.

⁵⁶ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady z 13. júna 2023 o transparentnosti a integrite činností poskytovania environmentálnych, sociálnych a správnych ratingov (ratingov ESG) [COM(2023)0314].

⁵⁷ Audítori EÚ považujú ciele v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 za rizikové, <https://www.eca.europa.eu/en/news/NEWS-SR-2023-18>.

potrebných pre suverénny ekologický priemysel a hospodárstvo. požaduje akékoľvek nové iniciatívy EÚ v oblasti financovania na podporu zásad sociálnej a environmentálnej spravodlivosti vrátane spravodlivého rozdelenia návratnosti investícií a silného zamerania na pracovníkov a kvalitné pracovné miesta;

50. pripomína, že Fond na spravodlivú transformáciu (FST) poskytuje podporu územiám a obyvateľom vystaveným sociálno-ekonomickým a hospodárskym výzvam vyplývajúcim z procesu prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo Únie do roku 2050; zdôrazňuje význam fondu pre riešenie sociálnych aspektov transformácie, najmä podporu uchádzačov o zamestnanie a pracovníkov postihnutých zelenou transformáciou; konštatuje, že FST potrebuje primerané finančné zdroje na zabezpečenie jeho účinnosti pri podpore prechodu regiónov ku klimatickej neutralite; navrhuje rozšíriť rozsah pôsobnosti a rozpočet FST; pripomína však, že je nevyhnutné zabezpečiť, aby celý rozpočet EÚ slúžil cieľom spravodlivej transformácie a aby širší FST účinne dopĺňal existujúce finančné nástroje; vyzýva Komisiu, aby zlepšila dostupnosť FST pre MSP a podporovala členské štáty v jeho efektívnom riadení vnútroštátnymi a regionálnymi orgánmi; zdôrazňuje, že na dosiahnutie pokroku v oblasti zelených a spravodlivých transformácií treba posilniť kapacity a zabezpečiť pre ne primerané zdroje na všetkých úrovniach, najmä na úrovni miestnych a regionálnych samospráv;
51. je znepokojený dôsledkami vyšších úrokových sadzieb pre ekologické investície a súvisiaci potenciál vytvárania pracovných miest v udržateľných odvetviach;
52. vyzýva Komisiu, aby pokračovala v monitorovaní a podpore investícií a prístupu k financovaniu na stimuláciu tvorby kvalitných pracovných miest, vzdelávanie a odbornú prípravu na rozvoj zručností v rámci nástroja NextGenerationEU, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a ESF+ so zameraním na zelenú transformáciu a aby zabezpečila ďalšie úzke zapojenie Parlamentu; zdôrazňuje potrebu posilniť kapacitu verejnej správy s cieľom zabezpečiť okrem iného účinné čerpanie fondov EÚ a účinné vykonávanie právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy; vyzýva na zvýšenie investícií do budovania administratívnych a technických kapacít na miestnej úrovni prostredníctvom odbornej prípravy a využívania technickej pomoci dostupnej v rámci rôznych fondov EÚ; v tejto súvislosti pripomína význam dostatočnej administratívnej kapacity a rovnakého prístupu k financovaniu a informáciám vo všetkých regiónoch EÚ;
53. zdôrazňuje, že je známe, že investície do mladých ľudí majú pozitívny vplyv na zamestnanosť mladých ľudí a ich zapojenie do spoločnosti a prinášajú merateľnú sociálnu a finančnú návratnosť investovaných finančných prostriedkov, podporujú hospodársky rozvoj a zároveň dosahujú sociálne ciele; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili komplementárnosť medzi opatreniami v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a inými programami EÚ, ako je posilnená záruka pre mladých ľudí, Európska záruka pre deti, a vnútroštátnymi investíciami a opatreniami na podporu zručností, vzdelávania, odbornej prípravy a začlenenia do trhu práce v súlade s ich vlastnými potrebami a špecifickými vnútroštátnymi podmienkami;

o

o o

54. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Dôsledky zmeny klímy sú vážne a potenciálne katastrofické. Zvrátenie tohto trendu má zásadný význam pre našu planétu, budúce generácie, ako aj pre ochranu pracovných miest a práv pracovníkov. Bude si vyžadovať stratégie zmierňovania a adaptácie vo všetkých odvetviach nášho hospodárstva. Dekarbonizácia hospodárskych odvetví prinesie príležitosť vytvárať nové pracovné miesta, najmä v odvetviach energetiky a obehového hospodárstva.

Roky zručností a navrhovaný akt o emisne neutrálnom priemysle kladú pomerne veľký dôraz na úlohu zručností pri transformácii. Zvyšovanie úrovne zručností, rekvalifikácia a celoživotné vzdelávanie sú kľúčovými prvkami na zabezpečenie spravodlivej a inkluzívnej transformácie. Spravodlivá transformácia sa však netýka len odbornej prípravy a zručností.

Zelená transformácia by mala byť príležitosťou pre pracujúcich na vytvorenie väčšieho počtu lepších pracovných miest so stabilným zamestnaním, spravodlivou mzdou a dôstojnými pracovnými podmienkami, pričom pracovníci a odborové zväzy by mali byť zapojení do každej fázy procesu. Pri transformácii na nulovú bilanciu by čisté zameranie na zručnosti a množstvo vytvorených pracovných miest neprinieslo spravodlivosť, ak by naďalej rástla chudoba a nerovnosť zamestnaných osôb, hospodárska neistota a neistá práca. Potrebná zmena by mala umožniť vzostupnú konvergenciu a neohroziť kvalitné pracovné miesta.

Zároveň by verejná podpora pre podniky mala byť vždy podmienená dodržiavaním práv pracovníkov. Vedenie zo strany EÚ a jej členských štátov môže mať silný účinok a zabezpečiť, aby spoločnosti, ktoré využívajú podporu EÚ, zlepšili svoje pracovné podmienky a investovali do udržateľných pracovných miest.

Je jasné, že verejný ani súkromný sektor nemôžu byť spokojné s rozmerom trhu práce v súvislosti s transformáciou. Spravodlivá transformácia znamená úspešné predvídanie zmien z hľadiska spoločnosti, regulácie a investícií. Systémom stimulov by sa mala podporovať tvorba kvalitných a udržateľných pracovných miest a prednosť by mala mať podpora investícií s pozitívnym environmentálnym a sociálnym vplyvom.

24.7.2023

STANOVISKO VÝBORU PRE REGIONÁLNY ROZVOJ

pre Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

k tvorbe pracovných miest: spravodlivá transformácia a spoločensky prospešné investovanie (2022/2170(INI))

Spravodajca výboru požiadaného o stanovisko: Matthias Ecke

NÁVRHY

Výbor pre regionálny rozvoj vyzýva Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. domnieva sa, že fondy politiky súdržnosti EÚ zamerané na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť sú aj naďalej hlavnými investičnými nástrojmi EÚ a majú zásadný význam pre podporu prechodu ku klimatickej neutralite a pomoc ľuďom a územiám, ktoré čelia obrovským výzvam, pričom sa zabezpečuje, že sa na nikoho nezabudne, keďže môžu poskytnúť investície do zelených technológií a kvalitného vzdelávania a zamestnanosti, ako aj príležitosti na rekvalifikáciu a zvyšovanie úrovne zručností v regiónoch; zdôrazňuje, že fondy politiky súdržnosti môžu podporiť vytváranie nových „zelených“ povolanií a pomôcť zmeniť a rozšíriť existujúce povolania tak, aby zahŕňali nové a odlišné povinnosti a úlohy spojené s udržateľnosťou a ochranou životného prostredia;
2. domnieva sa, že posilňovanie regionálneho rozmeru zelenej transformácie, teda zapájanie miestnych a regionálnych samospráv, ako aj sociálnych partnerov a odborových zväzov, má zásadný význam pre spravodlivý prechod k hospodárstvu s nulovou bilanciou emisií uhlíka; pripomína, že miestne a regionálne samosprávy sú často do veľkej miery zodpovedné za vykonávanie politik týkajúcich sa dôstojnej práce, kvalitných pracovných miest a odbornej prípravy, a preto má územný rozmer týchto politik zásadný význam; v tejto súvislosti pripomína význam rovnakej administratívnej kapacity a prístupu k financovaniu a informáciám vo všetkých regiónoch EÚ;
3. zdôrazňuje význam politiky súdržnosti EÚ, ktorá pomáha podnikom uskutočniť tento prechod a podporuje ich takým spôsobom, aby sa zabránilo premiestneniu ich činnosti za hranice EÚ;
4. víta koncepciu „spravodlivej transformácie“ a považuje ju za jedinečnú zásadu, ktorá musí preniknúť do všetkých aspektov prechodu ku klimatickej neutralite; konštatuje, že ambiciózná, komplexná a spravodlivá transformácia je potrebná na riešenie nezamýšľaných distribučných účinkov zelenej transformácie, ako sú väčšie regionálne nerovnosti, ako aj ďalšie hospodárske a sociálne výzvy, ktorým môžu niektoré regióny

čeliť v dôsledku transformácie, napríklad klesajúca konkurencieschopnosť podnikov v konkrétnych sektoroch, strata pracovných miest, vyludňovanie a únik mozgov;

5. zdôrazňuje, že každé financovanie EÚ by malo prispievať k dosiahnutiu cieľov stanovených v článku 9 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) a Európskeho piliera sociálnych práv;
6. zdôrazňuje rozmanitosť európskych regiónov, z ktorých každý čelí svojim vlastným špecifickým územným, hospodárskym, infraštruktúrnym a demografickým výzvam; zdôrazňuje, že neexistuje univerzálne riešenie a že podpora spravodlivej transformácie, a najmä opatrenia potrebné na vytvorenie nových pracovných miest, sa musia prispôbiť miestnym a regionálnym charakteristikám, potrebám a prírodným podmienkam a musí sa pritom zohľadniť úroveň vplyvu na regionálnu a miestnu konkurencieschopnosť; zdôrazňuje preto význam intenzívnejšieho dialógu medzi vnútroštátnymi, miestnymi a regionálnymi samosprávami a zabezpečenia konzultácií so zástupcami pracovníkov z dotknutých regiónov; zdôrazňuje, že na dosiahnutie pokroku v oblasti zelenej a spravodlivej transformácie treba posilniť kapacity a zabezpečiť pre ne primerané zdroje na všetkých úrovniach, najmä na úrovni miestnych a regionálnych samospráv;
7. zdôrazňuje, že jedným z hlavných cieľov spravodlivej transformácie by malo byť presadzovanie podnikania a vytváranie pracovných príležitostí pre mladých ľudí v regiónoch s vysokou intenzitou emisií uhlíka, aby sa podporil udržateľný rozvoj týchto regiónov a zabránilo sa vyludňovaniu a úniku mozgov; pripomína, že finančné prostriedky politiky súdržnosti sa spolu so súvisiacimi finančnými nástrojmi môžu nasmerovať do odbornej prípravy mladých ľudí a pracovníkov v regiónoch a poskytnúť im dodatočné zručnosti potrebné pre nové pracovné miesta alebo pracovné miesta zmenené v dôsledku zelenej transformácie;
8. naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby riešili problematiku pasce rozvoja a stagnácie rastu vo viacerých európskych regiónoch zvyšovaním ich atraktívnosti a reagovaním na úbytok pracovnej sily, ktorý sa spája s poklesom a starnutím obyvateľstva v mnohých členských štátoch;
9. zdôrazňuje, že Fond na spravodlivú transformáciu (FST) je kľúčovým nástrojom politiky súdržnosti, ktorý podporuje regióny postihnuté prechodom k hospodárstvu s nulovou bilanciou emisií, a to budovaním udržateľnejšieho a diverzifikovanejšieho hospodárstva, odbornou prípravou a rekvalifikáciou pracovníkov a vytváraním nových podnikov prostredníctvom výskumu a inovácie; zdôrazňuje, že FST môže ponúknuť konkrétnu možnosť podpory osôb, ktorým hrozí nezamestnanosť v dôsledku prechodu;
10. konštatuje, že FST poskytuje podporu prostredníctvom subvencií do najzraniteľnejších odvetví, pokiaľ ide o dôsledky klimatického prechodu, a jeho cieľom je vyvážený a rovnomerný rozvoj dotknutých území;
11. zdôrazňuje, že zabezpečenie dlhodobej udržateľnosti nových modelov miestneho hospodárstva si vyžaduje, aby vzdelávacie inštitúcie ponúkali rôzne možnosti vzdelávacích programov zamerané na potreby regiónu, ako aj zvyšovanie úrovne zručností v budúcich oblastiach rastu, ako sú nulová bilancia emisií, recyklácia, opätovné použitie, odvetvia šetriace zdroje a energiu a súvisiace služby; domnieva sa,

že prostredníctvom odbornej prípravy pracovníkov a získavania nových zručností, zvyšovania úrovne ich zručností, rekvalifikácie a celoživotného vzdelávania je potrebné zabezpečiť, aby sa na ceste k zelenej transformácii EÚ na nikoho nezabudlo, a to bez ohľadu na pracovné odvetvie, typ zmluvy, pohlavie alebo geografickú polohu;

12. zdôrazňuje, že FST poskytuje podporu regiónom s vysokými emisiami uhlíka, a najmä regiónom, ktoré postupne ukončujú ťažbu uhlia, a regiónom produkujúcim oceľ; zdôrazňuje, že plán spravodlivej transformácie nie je univerzálny vzhľadom na vnútorné špecifiká každého regiónu závislého od uhlíka; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné, aby plány spravodlivej transformácie zohľadňovali zložitosti cieľových regiónov vrátane demografického zloženia a sociálno-ekonomických faktorov, ako sú jazykové schopnosti; ďalej zdôrazňuje, že osobitnú pozornosť treba venovať vidieckym oblastiam a regiónom, ktoré sú vážne a trvalo znevýhodnené prírodnými alebo demografickými podmienkami, ako sú ostrovy, horské, najvzdialenejšie a pohraničné regióny vymedzené v článkoch 174 a 349 ZFEÚ, pretože tieto regióny už čelia obmedzenému prístupu k verejným a súkromným službám a pracovným príležitostiam a nižšiemu hospodárskemu rozvoju;
13. konštatuje, že FST potrebuje primerané finančné zdroje na zabezpečenie jeho účinnosti pri podpore prechodu regiónov ku klimatickej neutralite; navrhuje rozšíriť rozsah pôsobnosti a rozpočet FST tak, aby zahŕňal aj iné priemyselné odvetvia a regióny, ktoré sú rovnako zasiahnuté zelenou transformáciou; pripomína však, že je nevyhnutné zabezpečiť, aby celý rozpočet EÚ slúžil cieľom spravodlivej transformácie a aby širší FST účinne dopĺňal existujúce finančné nástroje;
14. domnieva sa, že spoločensky prospešné investovanie nenahrádza verejné sociálne výdavky; zdôrazňuje však, že je dôležité posilniť kapacity organizácií sociálneho hospodárstva mobilizáciou verejných a súkromných investícií s cieľom pripraviť sa na zelenú transformáciu; konštatuje, že spoločensky prospešné investovanie môže dopĺňať kohézne fondy pri riešení výziev, ktoré sa objavujú na ceste ku klimatickej neutralite, prispievať k vytváraniu pracovných miest a hospodárskej diverzifikácii v regiónoch a podporovať udržateľnejšiu transformáciu a hospodársky rozvoj za predpokladu, že bude mať merateľný sociálny vplyv na začlenenie, rovnosť, zručnosti a zamestnanosť a riadenie demografických zmien; vyzýva preto Komisiu a členské štáty, aby spolupracovali s cieľom zabezpečiť, aby sa spoločensky prospešné investovanie v kontexte zelenej a spravodlivej transformácie zameriavalo na prekonávanie regionálnych rozdielov na trhu práce a pracovné príležitosti, najmä v menej rozvinutých, vidieckych a odľahlých regiónoch, s cieľom zabezpečiť hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť; zdôrazňuje, že akákoľvek úprava právneho, regulačného a hospodárskeho rámca pre spoločensky prospešné investovanie musí spĺňať tieto požiadavky;
15. konštatuje, že zelená transformácia má silný rodový rozmer, pričom ženy majú tendenciu byť nedostatočne zastúpené na zelených pracovných miestach a muži majú tendenciu byť viac zasiahnutí zánikom pracovných miest s vysokými emisiami uhlíka; zdôrazňuje preto potrebu rodového hľadiska pri navrhovaní a vykonávaní všetkých politík transformácie, aby sa zabránilo prehĺbovaniu rozdielov na miestnych trhoch práce; pripomína význam ekonomiky starostlivosti a odvetvia starostlivosti (ako je starostlivosť o deti v ranom veku a dlhodobá starostlivosť) pre sociálne spravodlivú

zelenú transformáciu, keďže ide o oblasť práce, v ktorej prevládajú ženy a v ktorej je tvorba pracovných miest nevyhnutná na prerozdelenie neplatennej opatrovateľskej práce, čo je predpokladom na zabezpečenie rovnakých pracovných príležitostí žien počas transformácie;

16. ďalej konštatuje, že zánik pracovných miest s vysokými emisiami uhlíka by mohol mať väčší vplyv na staršie generácie a ľudí v zraniteľnej situácii, a zdôrazňuje potrebu prístupu založeného na základných právach ku všetkým politikám zelenej transformácie s cieľom zabezpečiť začlenenie týchto skupín;
17. je naďalej presvedčený, že spravodlivá transformácia má potenciál nielen transformovať EÚ na úspešné hospodárstvo s nulovou bilanciou emisií, ale aj urobiť z nej globálny model pre túto existenčne nevyhnutnú transformáciu; žiada, aby sa na potrebné investície EÚ s výrazným územným rozmerom zmobilizovali nové finančné prostriedky EÚ; zdôrazňuje, že politika súdržnosti je základným nástrojom na ceste k hospodárstvu s nulovou bilanciou emisií, a domnieva sa, že diskusia o budúcnosti politiky súdržnosti EÚ vrátane revízie viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027 a financovania na roky 2028 – 2035 sa musí riadiť aj potrebou pomáhať členským štátom na tejto ceste, okrem iného aj s cieľom podporiť lepšie čerpanie zdrojov zo strany regionálnych a miestnych spoločností; v tejto súvislosti zdôrazňuje, že vzhľadom na zelenú transformáciu a výzvy, ktoré z nej vyplývajú, si budúca politika súdržnosti bude vyžadovať stabilné a primerané financovanie.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	19.7.2023
Výsledok záverečného hlasovania	+: 29 -: 0 0: 6
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	François Alfonsi, Adrian-Dragoş Benea, Isabel Benjumea Benjumea, Franc Bogovič, Vlad-Marius Botoş, Corina Creţu, Rosa D'Amato, Christian Doleschal, Matthias Ecke, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Peter Jahr, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Martina Michels, Alin Mituţa, Dan-Ştefan Motreanu, Denis Nesci, Niklas Nienass, Andrey Novakov, Alessandro Panza, Caroline Roose, Marcos Ros Sempere, André Rougé, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Karolin Braunsberger-Reinhold, Carlos Coelho, Rosanna Conte, Herbert Dorfmann, Sandro Gozi, Ana Miranda, Yana Toom, Stefania Zambelli
Náhradník (čl. 209 ods. 7) prítomný na záverečnom hlasovaní	Carlo Fidanza

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

29	+
PPE	Isabel Benjumea Benjumea, Franc Bogovič, Karolin Braunsberger-Reinhold, Carlos Coelho, Christian Doleschal, Herbert Dorfmann, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Peter Jahr, Dan-Ștefan Motreanu, Andrey Novakov
Renew	Vlad-Marius Botoș, Sandro Gozi, Alin Mituța, Susana Solís Pérez, Irène Tolleret, Yana Toom
S&D	Adrian-Dragoș Benea, Corina Crețu, Matthias Ecke, Cristina Maestre Martín De Almagro, Nora Mebarek, Marcos Ros Sempere
The Left	Martina Michels
Verts/ALE	François Alfonsi, Rosa D'Amato, Ana Miranda, Niklas Nienass, Caroline Roose

0	-

6	0
ECR	Carlo Fidanza, Denis Nesci
ID	Rosanna Conte, Alessandro Panza, André Rougé, Stefania Zambelli

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania

INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	25.10.2023
Výsledok záverečného hlasovania vo výbore	+ : 36 - : 6 0 : 0
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	João Albuquerque, Marc Angel, Dominique Bilde, Gabriele Bischoff, Milan Brglez, Jordi Cañas, David Casa, Ilan De Basso, Margarita de la Písa Carrión, Özlem Demirel, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Helmut Geuking, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Stelios Kympouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Sara Matthieu, Max Orville, Kira Marie Peter-Hansen, Dragoş Pîslaru, Elżbieta Rafalska, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Monica Semedo, Romana Tomc, Nikolaj Villumsen, Marianne Vind, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Alexander Alexandrov Yordanov, Aurore Lalucq, Eugenia Rodríguez Palop
Náhradníci (čl. 209 ods. 7) prítomní na záverečnom hlasovaní	Sirpa Pietikäinen, Caroline Roose

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

36	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, David Casa, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Stelios Kympouropoulos, Miriam Lexmann, Sirpa Pietikäinen, Romana Tomc, Maria Walsh, Tomáš Zdechovský
Renew	Jordi Cañas, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Max Orville, Dragoș Pîslaru, Monica Semedo
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Milan Brglez, Ilan De Basso, Klára Dobrev, Estrella Durá Ferrandis, Elisabetta Gualmini, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Aurore Lalucq, Daniela Rondinelli, Marianne Vind
The Left	Özlem Demirel, Eugenia Rodríguez Palop, Nikolaj Villumsen
Verts/ALE	Katrin Langensiepen, Sara Matthieu, Kira Marie Peter-Hansen, Caroline Roose

6	-
ECR	Chiara Gemma, Margarita de la Pisa Carrión, Elzbieta Rafalska, Pirkko Ruohonen-Lerner
ID	Dominique Bilde, Elena Lizzi

0	0

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania